

Kalendereffekter 2004

Kalenderkorrigering används vanligen för att jämföra produktions-, omsättnings- och sysselsättningsutveckling (arbetade timmar) mellan kvartal eller månader. Normalt spelar kalendern ingen större roll för bedömning av helårsutvecklingen eftersom antalet arbetsdagar är relativt stabilt mellan åren, men innevarande år är speciellt i detta avseende. Jämfört med 2003 är det 4 arbetsdagar mer i år eftersom 2004 är ett skottår, första maj infaller på en lördag och två av julens helgdagar infaller under veckosluttet.

Skottdagen förlänger året med 0,27 procent (1/365), vilket allt annat lika torde öka den ekonomiska aktiviteten lika mycket. Sammanlagt har innevarande år 1,6 procent (4/249) fler vardagar än 2003. I näringslivet beräknas denna potentiella extra arbetstid öka antalet arbetade timmar med 0,9 procent och förädlingsvärdet med 0,5 procent. De fler arbetsdagarna resulterar således endast i drygt hälften så många fler arbetade timmar, beroende på ökat uttag av semester och annan ledighet. I många branscher förekommer dessutom kontinuerlig drift, vilket innebär att det bara är skottdagen som kan ge ökad arbetstid. Effekterna är beräknade med hjälp av regressionsanalys av faktiska nationalräkenskaper 1993–2003. Kalendereffekten på BNP-tillväxten beräknas bli 0,6 procentenheter vilket är ca 0,3 procentenheter mer än enligt Konjunkturinstitutets tidigare beräkningar. Revideringen beror främst på att SCB nu använder en ny metod för att beräkna förädlingsvärde i offentliga myndigheter i de preliminära nationalräkenskaperna.¹ Näringslivets förädlingsvärde och BNP i löpande pris påverkas inte av denna metodförändring.

Kalendereffekterna 2004 har endast marginell effekt på den underliggande ekonomiska utvecklingen, men de är betydelsefulla vid prognoser och för tolkning av den ekonomiska statistiken. BNP be-

räknas således öka med 2,5 procent i år, vilket normalt skulle leda till ett ökat resursutnyttjande och minskad arbetslöshet. Den kalenderkorrigerade BNP-tillväxten begränsas emellertid till 1,9 procent, vilket innebär något minskat resursutnyttjande och ökad arbetslöshet.

På motsvarande sätt kommer timlön och arbetskostnader enligt nationalräkenskaperna att öka förhållandevis lite 2004 eftersom de allra flesta löntagare har månadslön, vilken inte påverkas av kalendern, samtidigt som de arbetar fler timmar i år. Det större antalet arbetsdagar reducerar således lönen per arbetad timme. Produktivitetstillväxten blir något lägre eftersom en del av förädlingsvärdet enligt nationalräkenskaperna inte påverkas direkt av fler arbetade timmar. Omsättningen och därmed förädlingsvärdet i handeln ökar exempelvis inte fullt ut, bl.a. beroende på att hushållens inkomster inte påverkas nämnvärt. Intäkter från merchanting och licenser, vilka ingår i förädlingsvärdet, påverkas inte heller av kortsiktiga variationer i antal arbetade timmar. Den lägre produktivitetstillväxten kompenseras dock mer än väl av den lägre ökningen av arbetskostnaderna, dvs. arbetskostnaden per producerad enhet utvecklas svagare.

Den lägre kostnadsökningen kan i någon mån leda till lägre prisökningar 2004–2005. Kalendereffekterna 2004 är dock tillfälliga och balanserar i princip kalendereffekter i motsatt riktning under tidigare år. Många prissättare baserar antagligen sin prissättning på kostnadsutvecklingen i ett något längre perspektiv. Det finns inte heller någon empiriskt verifierbar kalendereffekt på prisutvecklingen i nationalräkenskaperna. Effekten på näringslivets priser och konsumentprisinflationen bedöms därför vara försumbar. Den svagare kostnadsutvecklingen leder i stället huvudsakligen till något högre vinster 2004.

Den implicita prisutvecklingen för förädlingsvärdet i offentliga myndigheter dämpas däremot kraftigt så som produktionen mäts i nationalräkenskaperna. Förädlingsvärdet i löpande pris påverkas endast marginellt av kalendern eftersom de flesta anställda har månadslön, men förädlingsvärdet i fast pris ökar eftersom det följer utvecklingen för faktiska antal arbetade timmar (se fotnot 1). Den sammanlagda kalendereffekten på prisutvecklingen för produktionen i hela ekonomin, dvs. BNP-deflatoren, beräknas bli -0,3 procentenheter.

BNP-tillväxten i löpande pris beräknas därmed bli ca 0,3 procentenheter högre på grund av kalen-

¹ Förädlingsvärde i offentliga myndigheter mäts i nationalräkenskaperna från kostnadssidan, dvs. huvudsakligen av summan av arbetskraftskostnader och kapitalförslitning. Kapitalförslitningen påverkas inte av kalendern och arbetskraftskostnaderna i löpande pris påverkas endast marginellt eftersom de flesta anställda har månadslön. I de preliminära nationalräkenskaperna har SCB tidigare beräknat volymutvecklingen för arbetskraftskostnaderna med hjälp av utvecklingen för *kalenderkorrigerade* antal arbetade timmar. I de slutliga nationalräkenskaperna används en noggrannare metod, men som bygger på *faktiskt* antal arbetade timmar. Från och med 2004 kommer SCB att använda den faktiska utvecklingen för arbetade timmar även i de preliminära nationalräkenskaperna.

Konjunkturläget mars 2004

dern, vilket ökar skatteinkomsterna något. Störst kalendereffekt beräknas dock uppstå på lågt beskattad användning som export och investeringar. Hushållskonsumtionen påverkas i mindre grad, vilket bidrar till en förhållandevis liten ökning av skatteinkomsterna. Företagens driftöverskott påverkas förhållandevis mycket, men återverkningarna på bolags- och utdelningsskatter bedöms vara liten 2004. Samtidigt ökar också utgifterna för exempelvis arbetslöshetsunderstöd, läkemedel och andra driftskostnader i den offentliga verksamheten till följd av det något längre året. Nettoeffekten för de offentliga finanserna blir därmed liten.

Tabell 1 Kalendereffekter 2004

Procentuell förändring och procentenheter, fasta priser

	Faktisk	Kalender- korrigerad	Kalender- bidrag
Hushållens konsumtion	2,6	2,4	0,2
Offentlig konsumtion	1,0	0,2	0,8
Fasta bruttoinvesteringar	1,4	0,6	0,8
Export av varor och tjänster	6,7	5,7	1,0
Import av varor och tjänster	6,0	5,1	0,9
Nettoexport ¹	0,8	0,7	0,1
BNP	2,5	1,9	0,6
Näringslivet			
Förädlingsvärde	2,7	2,2	0,5
Arbetade timmar	0,0	-0,9	0,9
Arbetskostnad per timme enl. NR ²	2,7	3,6	-0,9
Enhetsarbetskostnad (ULC) ²	0,0	0,5	-0,5
Prisutveckling (deflator)	1,0	1,0	0,0
Offentliga myndigheter			
Förädlingsvärde	1,2	0,2	1,0
Arbetade timmar	1,0	-0,1	1,1
Hela ekonomin			
Arbetade timmar	0,3	-0,6	0,9
BNP i löpande pris	3,5	3,2	0,3
Prisutveckling (BNP- deflator)	1,0	1,3	-0,3

¹ Förändring i procent av BNP föregående år.² Löpande priser.

Källa: Konjunkturinstitutet.